No. 21. DONDERDAG 24 MEI 1923. 23ste Jaargang.

n overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

richt door Kolonel V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".



KANTOREN:
OFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
ICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

BESTUURSVERGADERING der afdeeling 's-Gravenhage op *Zaterdag 26 Mei a.s.*, des namiddags ten uur en ALGEMEENE VERGADERING op dienzelfden dag, des namiddags ten 3 uur in het gebouw Heulstraat 17 (bureau Hoofdbestuur).

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders der N. V. „Boeatan" en Propaganda-Commissie, op *Vrijdag 1 Juni 1923*, n.m. uur, in haar lokaal Heulstraat 19, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Financieel verslag.
3. Benoeming verificatie-commissie.
4. Verkiezing van den Raad van Beheer, die volgens de statuten ieder jaar in zijn geheel aftreedt.
5. Rondvraag.

De Balans en Winst- en Verliesrekening liggen ter inzage op het kantoor van den penningmeester, Heulstraat 19, Den Haag, iederen werkdag tusschen 10 en 12 uur v.m.

DE RAAD VAN BEHEER.

HOOFDBESTUURSVERGADERING der Ver. „Oost en West", te houden op *Zaterdag 9 Juni* e.k., des v.m. ten 11 uur, in het Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt, Den Haag.

Agenda:

Bespreking punten van behandeling Algemeene Vergadering.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging „Oost en West" op *Zaterdag 9 Juni* e.k. des nam. ten *2 uur* in het Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. No. 31 van 3 Augustus 1922).
3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording 1922 met uitgebracht rapport der Commissie van Verificatie; Begrooting 1923 (zie K.W. No. 20 van 17 Mei 1923).
4. Benoeming Commissie van Verificatie Rekening en Verantwoording 1923.
5. Voorziening vacatures H.B.
6. Koloniaal Weekblad.
7. Voorstel Apeldoorn betreffende contributies en afdracht gelden aan H.B. met prae-advies van H.B.
8. 25-jarig bestaan der Vereeniging „Oost en West" 3 Mei 1924.
9. Bespreking plaats volgende Alg. Vergadering.
10. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

N.B. De Algemeene Vergadering zal worden gevolgd door een rijtoer (aangeboden) met bezoek per *„Amovam"* aan de volgende instellingen: Museum ten bate van het Onderwijs (Indische afdeeling); „Persinggahan", Tehuis voor Inlandsche bedienden; Tehuis voor Indische studenten; „Boealan"; daarna door een gemeenschappelijke rijsttafel in het Indisch Restaurant, Laan van Meerdervoort 68, voor de deelnemers ad *ƒ* 3.50 per couvert.

Bericht van deelname, geheel of gedeeltelijk, in te zenden vóór 26 dezer aan den secretaris der afdeeling Den Haag, Heulstraat 17.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Het A. N. Verbond herdenkt 24 dezer zijn vijf en twintigjarig bestaan.

De Vereeniging „Oost en West" zal haar 25-jarig bestaan in 1924 herdenken, eveneens in Meimaand.

Er is verband van feiten. Beide vereenigingen gaan in doel en streven een eindweegs parallel; beide, immers, staan cultureele belangen voor met terzijdestelling van godsdienst of politiek, beoogen aaneensluiting, geen verdeeling.

En de nagenoeg gelijktijdige oprichting dezer corporaties, aan het einde der vorige eeuw, mag aangemerkt worden als de apotheose van een verschijnsel bij de sluiting van een eveneens kwarteeuwsch tijdperk, welk verschijnsel, bij benadering aangeduid met verruiming der nationale visie, tot heden toe zich nog voordoen blijft.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond, evenals de Vereeniging „Oost en West", leeft bij een gezonde polsslag van het nationaal bewustzijn.

Bij eene herdenking als deze zullen personen en zaken uit de geschiedenis van het Verbond naar voren worden gebracht, namen genoemd van een Meert, een Kern, een Kiewiet de Jonge, maar ook zal telkens de plaats van herdenking zelve ter sprake komen, wijl het toch geenszins een bijkomstigheid is, dat de bakermat van het Verbond gestaan heeft in de oude Merwestad, de oudste stad van Holland en — althans voor korten tijd — de meest typische

Hollandsche stad, Delft niet uitgezonderd. Dordt heeft het Verbond zien geboren worden, het vormde zijn historie van den aanvang af en maakt zich thans op den jarige feestelijk te eeren. En van heinde en ver zullen zij komen die van „één taal" zijn, om mede dit feest te vieren dat juist in dezen tijd van bizondere beteekenis is. Zeker vinden Bilderdijk's woorden van vóór ruim honderd jaar thans betere toepassing dan toen: „Holland groeit weer! Holland bloeit weer!"

De Vaderlandsche dagbladpers zal niet in gebreke blijven van dit saamhoorigheidsfeest tot in bizonderheden melding te maken en zij zal daarmede een goed werk verrichten.

Hier moge den wensch worde geuit, dat het in alle opzichten met welslagen moge worden bekroond.

Den grooten broeder een heilwensch en een nationalen groet.

v. d. B.

Java-China-Japanlijn.

Opleiding tot Machinist.

Met verwijzing naar het Koloniaal Weekblad van 29 Maart, waarin een communiqué is opgenomen, dat door de Java-China-Japanlijn voor een beperkt aantal jongelieden de gelegenheid wordt opengesteld tot deelneming aan hare opleiding tot machinist te Vlissingen en dat aanvragen tot plaatsing vóór half Mei moeten worden ingezonden aan de Directie te Amsterdam, wordt thans bekend gemaakt, dat het tijdstip van aanmelding *verlengd is tot 15 Juli e.k.*

Comité voor Indische Lezingen en en Leergangen.

In de Algemeene Vergadering van het Comité, gehouden op Woensdag 31 Mei 1922, ten kantore van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, werd de voorloopige toelating van de Indische Missie-Vereeniging bekrachtigd. Zij wordt in het Comité vertegenwoordigd door den heer Dr. J. G. de Vriens te Nijmegen.

In deze vergadering werden voorts de notulen van de voorafgaande bijeenkomst vastgesteld en bracht de Secretaris verslag uit van de werkzaamheden van het Comité.

Naar aanleiding van dit verslag deelde de heer L. E. Dom van Rombeek mede, dat de Staatscommissie ter bevordering van de personeelsvoorziening voor den Indischen dienst in haar verslag heeft gewezen op de wenschelijkheid om zoowel bij het algemeen vormend, als bij het vakonderwijs in Nederland, meer rekening te houden met het bestaan van Indië en dat zij in verband daarmede de aandacht der Regeering heeft gevestigd op de conclusiën in het rapport der door het Comité in 1918 in het leven geroepen Commissie, die tot taak had te overwegen hetgeen er verricht zou kunnen worden ter bevordering van de kennis der Nederlandsche Koloniën op gymnasia, middelbare scholen en inrichtingen tot opleiding van onderwijzers hier te lande. Genoemde Staatscommissie wilde met deze conclusiën in hoofdzaak instemming betuigen.

In den loop van het verslagjaar werd vanwege het Ministerie van Koloniën mededeeling gedaan, dat, o.m. met het oog op de noodzakelijke bezuiniging, de op de Indische begrooting voorkomende post voor subsidiëering van leergangen over Indische onderwerpen ten behoeve van onderwijzers en onderwijzeressen hier te lande, voor 1923 voor „memorie" zou worden uitgetrokken, waardoor voor in dat jaar te houden lezingen geen tegemoetkoming zou kunnen worden verleend. Waar de post echter niet geheel van het begrootingsontwerp zou worden afgevoerd, zal bij de samenstelling van een volgende begrooting worden overwogen of de omstandigheden toelaten, alsdan voor dit doel opnieuw gelden ter beschikking te stellen.

Teneinde staking van den arbeid van het Comité te voorkomen, heeft de Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut de mogelijkheid overwogen, in 1923 de werkzaamheden van het Comité op bescheiden voet voort te zetten, door voor dit doel een bedrag op zijn begrooting uit te trekken.

Het Comité vestigde in ruimer kring de aandacht op zijn arbeid door een kleine inzending op de Indische Tentoon-

...ling, die van 25—28 Mei in het Kurhaus te Scheveningen gehouden werd.

WERKZAAMHEDEN VAN HET COMITE IN 1922.

A. *Indische Leergangen voor Onderwijzers en Onderwijzeressen.*

In het verslagjaar werden de leergangen te Delft, Arnhem en Haarlem, waaromtrent het vorige verslag nog geen volledige gegevens kon vermelden, voortgezet, terwijl bovendien leergangen gehouden werden te Naarden-Bussum en te Deventer.

Voorts vonden vervolgleergangen plaats te Enschedé, Apeldoorn, Groningen, Hengelo (O.) en Delft; een te Dordrecht ingestelde vervolgleergang ging niet door wegens onvoldoend aantal inschrijvingen.

Bijgaande staat geeft wederom een overzicht van deze leergangen:

Alle leergangen genoten steun van Rijkswege.

In aansluiting aan den gesubsidieerden vervolgleergang over Ned. Oost-Indië te Apeldoorn, heeft het Koloniaal Instituut aldaar een tweetal voordrachten over Ned. West-Indië gehouden, waarbij de heer W. D. H. Baron van Asbeck sprak over Suriname en Prof. Dr. J. Boeke de kolonie Curaçao behandelde.

In het verslagjaar werd een nieuwe lijst samengesteld en verspreid van personen, die zich bereid verklaard hebben tot het houden van voordrachten over koloniale onderwerpen.

B. Derde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

De bereidwilligheid van den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut om ook voor 1922 gelden toe te staan, stelde het Comité in de gelegenheid een Derden Kolonialen Vacantiecursus voor Geografen te houden. Deze had weder plaats te Amsterdam, van 27—29 December.

Plaats en tijd:	Uitgaande van:	Aantal deelnemers: 1)	Sprekers en aantal voordrachten.	Bijzonderheden:
		1. LEERGANGEN.		
Delft. 16.XI'21—22.II'22.	Volksuniversiteit; K. I.	79, 18 (26—13)	A. de Geus 12 + filmavond.	
Arnhem 18.XI'21—10.III'22.	Bond vad Ned. Ond.; Lebuïnusver. v. R.K. Ond.; Maatsch. tot Nut van 't Alg.; N. O. G.; Chr. Onderw.; Volksonderwijs; K. I.	65, 22 (28—17)	A. de Geus 12 + filmavond.	
Haarlem 19.XI'21—18.III'22.	Maatsch. tot Nut van 't Alg.; Volksonderw.; Oost en West; Alg. Ned. Verb.; Bond van Ned. Ond.; Chr. Ond.; N. O. G.; Unie van Chr. Onder.; Dioc. Kring van R.K. Ond.; Volksuniversiteit; K. I.	117, 49 (77—37)	A. de Geus 15 + filmavond.	
Deventer. 29.IX-22.XII.	Bond van Nederl. Ond.; K. I.	183, 32 (63—15)	R. Schuiling . . . . . . 2 Dr. W. van Bemmelen . . 1 Dr. J. C. Koningsberger . . 1 Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. . 1 B. Alkema . . . . . . 4 M. Joustra . . . . . . 1 Dr. H. D. Tjeenk Willink . 1 L. van Vuuren . . . . . 1 Prof. Mr. J. C. Kielstra . . 1 Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting . . . . 1 Filmvoordracht, L. v. Vuuren 1 (samen 15)	
Naarden-Bussum 5.X-14.XII.	Volksuniversiteit; K. I.	42, 18 (25—13)	B. Alkema. 10 + filmavond.	
		2. VERVOLGLEERGANGEN.		
Apeldoorn. 1.II-5.IV.	Bond van Ned. Onderw.; Oost en West; Chr. Ond.; Volksonderwijs; N. O. G.; Volksuniversiteit; K. I.	87, 45 (58—28)	M. Joustra. . . . . . . 1 B. Alkema. . . . . . . 1 Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting . . . . 1 Dr. J. W. Gunning . . . 1 Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. . 1 A. F. Wehlburg . . . . 1 L. van Vuuren . . . . . 2 Filmavond. (samen 9)	
Enschedé 16.II-16.III.	Volksuniversiteit; K. I.	59, 33 (37—30)	K. van der Veer . . . . 1 Dr. J. W. Gunning . . . 1 C. Lekkerkerker. . . . . 1 Dr. W. van Bemmelen. . 1 Th. van Erp . . . . . 1 (samen 5)	Tentoonstelling van ethnografica en producten.
Groningen. 17.V-21.VI.	N. O. G.; Ver. v. Hoofden van Scholen; Bond van Ned. Ond.; Chr. Ond.; Bond van R.K. Onderw.; K. I.	? 82 (89—67)	Th. van Erp . . . . . 1 Dr. W. van Bemmelen. . 1 Dr. J. G. C. Vriens . . . 1 Dr. J. C. Koningsberger . 2 Dr. J. W. Gunning . . . 1 (samen 6)	
Hengelo (O.) 5.X-2.XI.	Volksuniversiteit; K. I.	96, 31 (34—27)	Dr. W. van Bemmelen. . 1 Dr. J. C. Koningsberger . 1 R. Schuiling . . . . . 1 Dr. H. H. Zeylstra Fzn.. 1 Th. van Erp . . . . . 1 (samen 5)	
Delft. 18.X-22.XI.	Volksuniversiteit; K. I.	53, 16 (21—13)	C. Lekkerkerker . . . . 3 Th. van Erp . . . . . 3 (samen 6)	

1) Het bovenste cijfer geeft aan het aantal verkochte, doorloopende toegangskaarten, de onderste cijfers het aantal onderwijsgevenden (gemiddeld, tusschen haakjes, hoogste en laagste aantal) volgens de presentielijsten. Deze laatste cijfers zijn dus vrij zeker te laag.

De Commsisie van Voorbereiding bestond wederom uit de heeren Prof. J. C. van Eerde, Voorzitter, C. Lekkerkerker, R. Schuiling, G. Trouw en ondergeteekende, Secretaris-penningmeester; de regeling stemde in hoofdzaken overeen met die van de beide eerste cursussen.

Op gunstig advies van den hoogleeraar-directeur, stelden Burgemeester en Wethouders van Amsterdam de groote gehoorzaal van het Laboratorium voor Gezondheidsleer ter beschikking.

De cursus werd geopend op Woensdag 27 December, te 2 uur, in tegenwoordigheid van een aantal genoodigden, waaronder de Wethouder van Onderwijs en Rector-Magnificus en Secretaris van den Senaat der Gemeentelijke Universiteit.

Het programma van den cursus, die in het bijzonder aan het eiland Java gewijd was, omvatte:

Woensdag 27 December 1922, des middags te 2 uur: Dr. W. M. Docters van Leeuwen, directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg: „De plantengroei van de hoogste bergtoppen van Java."

Donderdag 28 December 1922, des morgens 10 uur: Dr. H. C. Prinsen Geerligs, directeur van de filiale Nederland van het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie te Amsterdam: „De verbreiding van de suikerindustrie over de wereld"; des namiddags te 2 uur: P. de Roo de la Faille, oud-lid van den Raad van Indië te 's-Gravenhage: „Waarom de Vorstenlandsche agrarische toestanden dienden te worden hervormd."

Vrijdag 29 December 1922, des morgens te 10 uur: Prof. Dr. N. J. Krom, hoogleeraar te Leiden: „De restauratie van oud-Javaansche bouwwerken".

In een nevenzaal van hetzelfde gebouw was een tentoonstelling ingericht van speciale kaarten betreffende Java, verspreid in officieele verslagen, periodieken en publicaties over bijzondere onderwerpen, ten einde dezen kaarten, welke door den leeraar moeilijk op te sporen zijn, meer bekendheid te verschaffen.

Vóór en na de voordrachten bestond voor de deelnemers gelegenheid deze kaarten te bestudeeren, waarbij de heer C. Lekkerkerker, die zich met het bijeenbrengen der kaarten belast had, bereidwillig nadere toelichting verschafte.

Aan de deelnemers werd wederom een boekje uitgereikt, bevattende autoreferaten van de gehouden voordrachten; hierin is tevens opgenomen een lijst van de tentoongestelde kaarten.

Het Koloniaal Instituut was zoo welwillend, voor ieder deelnemer een exemplaar beschikbaar te stellen van de 3de uitgave van „Indië's jonge Kracht", waarin de heer C. Lekkerkerker wederom eenige der nieuwere economische gegevens betreffende Ned.-Indië heeft bijeengebracht. Deze samenvattingen zijn voor den docent in de aardrijkskunde van groote waarde.

De leergang werd besloten door een groepsgewijze bezoek aan de tentoonstelling van kunstnijverheid van Palembang en de Pasemah-landen, welke gehouden werd door de zorgen van het Zuid-Sumatra-Instituut in het gebouw van de Afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, en waarbij de directeur, Prof. J. C. van Eerde, en de conservator, de heer B. M. Goslings, als leider optraden.

Het totaal aantal deelnemers aan den leergang bedroeg 98, als volgt te verdeelen:

Leeraren:		
H. B. S., Handelsscholen, Gymnasia	31	
Kweek- en Normaalscholen	32	
		63
Assistenten:		
Aardrijkskundig Seminarium, Amsterdam	1	
Handelshoogeschool, Rotterdam	1	
		2
Studenten:		
Rijksuniversiteit te Utrecht	9	
Gem. Universiteit van Amsterdam	8	
Gem. Univers. van Amsterdam, Handelsfaculteit	1	
Landbouwhoogeschool te Wageningen	1	
R. K. Leergangen	2	
Privaatleerlingen bij verschillende docenten	10	
		31
Diversen		2
		98

Provinciegewijze gerangschikt, krijgen wij het navolgende overzicht:

Noord-Holland	25
Zuid-Holland	19
Utrecht	8
Noord-Brabant	21
Zeeland	1
Limburg	—
Gelderland	15
Overijssel	3
Friesland	1
Groningen	4
Drente	1
	98

C. Bemoeiingen van het Comité inzake koloniale literatuur.

In het verslagjaar werden van de verschillende boekwerken, die door bemiddeling van het Comité tegen verlaagden prijs verkrijgbaar zijn, te zamen 620 exemplaren verkocht.

De Reizende Koloniale Boekenverzameling vormde een inzending op de Indische tentoonstellingen te Enschedé en te Scheveningen, en was gedurende korteren of langeren tijd ter raadpleging in de Openbare Leeszalen te Groningen en te Deventer.

De Secretaris van het Comité voor Indische lezingen en Leergangen,
ZEIJLSTRA.

Ingezonden.

Is Staatsloterij uit den booze?

Het „*Koloniaal Weekblad*" van 17 Mei j.l., No. 20, bevat een „ingezonden" van iemand, die beweert, dat „loterij uit den booze is" en — met het oog op de door schrijver deze voorgestelde reorganisatie van de Nederlandsche Staatsloterij — zegt: „het een groote schande is, dat de Staat door „drogredenen het verkeerde (de loterij) in 't leven houdt om „daaruit geldelijke voordeelen te trekken."

De vraag of *loterij*, in algemeenen zin, uit den booze is, zullen wij maar in 't midden laten. Zonder eenigen twijfel zal, voor het overgroote deel van het menschdom, loterij al evenmin uit den booze zijn als beursspeculaties dat zijn.

Maar de bewering, dat het een groote schande is, dat de Staat door drogredenen het verkeerde (de loterij) in het leven houdt, om daaruit geldelijk voordeel te trekken, gaat niet op.

De Staat toch is geen particulier persoon, geen particulier loterij-houder, die er op uit is de, den mensch aangeboren zucht, om, met Fortuna's hulp zijn levensomstandigheden te verbeteren, uit te buiten, om er de eigen zak mede te spekken, van de opbrengst der door hem gehouden loterij te leven in overdaad en weelde ten koste van den medemensch, maar is een lichaam, dat, *in het algemeen belang*, verplicht is uit te zien naar gepaste middelen om zijn inkomsten te vermeerderen, en, wanneer hem de gelegenheid geboden wordt zulks te doen *langs natuurlijken weg*, die gelegenheid niet màg laten voorbijgaan, om de eenvoudige reden, dat die inkomsten voor den Staat het middel zijn, om er groot en goed maatschappelijk werk mede te verrichten.

Komt daarbij nog de overweging, dat niemand *verplicht* is aan eenige loterij deel te nemen, de inkomsten dus die de Staat trekt door het houden eener *loterij* geheel vrijwillig door de daaraan deelnemenden wordt opgebracht, dan vervallen daarmede de bezwaren, welke van zekere zijde worden geopperd tegen het houden eener Staatsloterij. De inkomsten, welke de Staat daaruit trekt, komen immers ten bate *der gemeenschap*. Als er ééne loterij recht heeft van bestaan, dan is het, om die reden alleen, eene *voortreffelijk geregelde, redelijke kansen op gewin biedende Staatsloterij*; die is *niet* uit den booze; die voldoet in eene diepgaande, menschelijke behoefte; die heeft daarom recht van bestaan en is voor onze samenleving onmisbaar.

W. H. VAN DER HAAS.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Boedi Oetomo en de politiek.

De *Loc.* van 4 April schrijft hieromtrent o.m.:

Heeft Boedi Oetomo — het oude — op het jongste congres te Jogja zichzelf hervonden?

Met belangrijke meerderheid heeft het zich uitgesproken tegen de taktiek van hetgeen men met de nare bastaardterm *„politieke non-co-operation"* noemt en dat beter met politieke onthouding kon worden aangeduid. Boedi Oetomo, hoewel nog altijd verkeerend in het gemengd gezelschap van hen, die meer kracht zoeken in extra-parlementaire agitatie dan in parlementaire actie, zal dus niet in onvruchtbare spijtigheid aan Volksraad en andere publieke colleges den rug toekeeren, doch daar waar het op zijn weg komt zijn aandeel nemen aan hetgeen in de vertegenwoordigende lichamen tot heil van land en volk kan worden gedaan.

Er was in de openingsrede van den voorzitter, den heer *Widiodingrat*, reeds een duidelijke aansporing om, met alle waardeering van goede raadgevers, ook uit de Westersche maatschappij, *als nationalistische partij zichzelf te zijn*. Er is ter vergadering ook nog eens nadrukkelijk vastgesteld, dat aansluiting bij de Radicale Concentratie aan deelnemende organisaties volle zelfstandigheid laat. Die zelfstandigheid heeft men dan ook getoond door het besluit, den politieken strijd weder in de eerste plaats te zoeken op parlementair terrein.

Dat wil niet zeggen — het is duidelijk genoeg gebleken — dat B. O. bevredigd is door de wijze waarop minister De Graaff uitvoering heeft gegeven aan den wil der Volksvertegenwoordiging, in de grondwetsartikelen ten aanzien van het Indisch staatsrecht neergelegd. Maar het wil zeggen, dat B. O. het weinige, wat aan autonomie geboden wordt, althans niet verwerpt, doch ten rechte aangrijpt, om door juist gebruik daarvan te toonen dat Indië best een grootere dosis autonomie kan verdragen.

B. O. geeft hiermede blijk, niet aan den leiband van andere organisaties te willen loopen, doch naar eigen inzicht en overtuiging te willen handelen. En met deze houding valt deze Javaansche partij van goede traditie slechts geluk te wenschen. Deed haar optreden in en sedert de pandhuisstaking vreezen, dat zij steeds meer zou afdrijven in links-extremistische richting, zij heeft, zonder het standpunt, in de pandhuisstaking ingenomen, te verloochenen — het was alles immers ook meer een zaak van sentiment dan van overtuiging geworden — getoond dat zij haar oude beginsel van zelfbestemming getrouw wenscht te blijven.

Volstrekt niet in strijd hiermede achten wij het besluit *om een commissie af te vaardigen naar Britsch-Indië*. Ook hierin mag men, dunkt ons, het bewijs zien, dat B. O. zich zelfstandig een oordeel wenscht te vormen aangaande de politieke ontwikkeling van volkeren, wier voorbeeld door sommige nationalisten ter blinde navolging wordt aanbevolen. B. O. wenscht zich aan de hand van zelf verkregen inlichtingen een meening te vormen. En indien het zich dan wendt tot een Tagore, zal deze wijsgeer zeker niet uit het oog verliezen, dat ook elk geestelijk gewas zijn eigen bodem vraagt.

Van verhelderd inzicht getuigde mede hetgeen ten aanzien van klachten over *de pestbestrijding* werd besproken. Niettegenstaande zelfs in Westerschen kring in de jongste tijden tegen het groote werk der woningverbetering is geageerd, heeft B. O. het nut van dit onderdeel der pestbestrijding leeren begrijpen, en niet ging het dan ook meer, zooals vroeger wel in Inlandsche organisaties, tegen beginsel en bedoeling, doch enkel en alleen tegen de plaatselijke uitvoering daarvan. Het domme verzet, in S. I.-kringen zoo vaak juist tegen diensten, die rechtstreeks het volksheil beoogen, gepredikt, vond in dit milieu van ruimer denkenden geen weerklank meer.

Ook in verband met de plannen tot *het vormen van een politieke middengroep*, die zich niet tot negatieve leuzen en verketteringsformules wil bepalen, lijken ons deze enkele verschijnselen van het jongste B. O.-congres opwekkend en belovend.

Prof. Klopper over de ingenieurs-vooruitzichten.

De Bandoengsche redacteur van de *N. Soer. Crt.* en het *Bat. Nwbl.* heeft zich tot *prof. Klopper*, den rector magnificus der Technische Hoogeschool, gewend met de vraag, hoe deze dacht over het „te veel" aan ingenieurs. Aan dit interview ontleenen wij o.m.:

Het „te veel" aan ingenieurs, dat zich — praktisch gesproken — over de geheele wereld doet gevoelen, derhalve: een algemeen en dus geen Indisch verschijnsel is, heeft twee oorzaken:

1e. de te groote toevloed aan de technische hooge scholen;

2e. de huidige malaise.

Na de eerste oorzaak toegelicht te hebben besprak prof. K. de malaise, speciaal wat Indië betreft:

Het te veel aan ingenieurs in Indië is slechts van *tijdelijken* aard en ontstond door het stopzetten van talrijke werken. Zoo is het „te veel" inhaerent aan de malaise; het werd uit deze geboren en zal ermee verdwijnen. Naarmate de situatie zich betert, zal men weer meer behoefte krijgen aan ingenieurs, vooral waar in Indië op technisch en economisch gebied nog zoo ontzettend veel te doen valt.

Zeker is er thans geen mindere aanleiding om te Bandoeng voor ingenieur te gaan studeeren dan 3 jaren geleden. Toen zat men in de hausse, en 't was zeker dat daarop een inzinking moest volgen. Thans zit men in de malaise, en men mag en moet vertrouwen op betere tijden.

Intusschen, er is niemand die de toekomst kan peilen. Zal de malaise aanhouden tot 1927 (4 jaren, waarin de in 1923 komende nieuwe studenten hun diploma kunnen halen), of zal men dan weer in de hausse zitten? Of — zelfs een derde mogelijkheid — zal eene vóór dat jaar opkomende hausse in 1927 weer door malaise worden gevolgd? Men doet verkeerd met die toekomst reeds thans in den kring zijner zorgen te trekken; de historie heeft immer snelle wisseling gebracht.

Er is geen enkele reden voor niet voor ingenieur te gaan studeeren, mits men behoorlijken aanleg en lust heeft. Men ging soms naar Bandoeng, omdat Indië op dit niveau niets anders biedt, en dit is een fout. De aanstaande student moet „goed" zijn in de vakken: wiskunde, natuurkunde en mechanica, en liefhebberij hebben in rechtlijnig teekenen. Schiet hij hierin te kort, dan kome hij liever niet te Bandoeng.

Wat de toekomst voor hen zal brengen, die in 1924 zullen afstudeeren, hangt goeddeels af van het standpunt, waarop de Regeering zich ten aanzien der ingenieursvoorziening zal plaatsen; prof. K. is er van overtuigd, dat de Regeering alles zal doen om de eerste resultaten van het Hooger Onderwijs in Indië goed tot hun recht te doen komen. Men mag hopen: dat in Indië slechts weinig ingenieurs uit Holland zullen komen en dat in Indië zelve een aantal plaatsen zal openkomen, zoowel door 't expireeren der contracten van buitenlandsche ingenieurs als door den normalen uitgroei der formatie. Indische ingenieurs zijn goedkooper dan van elders betrokkenen. Aannemend dat de wetenschappelijke ontwikkeling der Indische ingenieurs niet zal onderdoen voor die der ingenieurs van elders, kan de Regeering alleen reeds door financiëele overwegingen worden gebracht tot het in dienst nemen van Indische ingenieurs. Bovendien: het is, volstrekt niet noodig dat alle afgestudeerden in gouvernementsdienst gaan; in 't particuliere is eveneens plaatsing mogelijk en ten slotte staat ook voor den Indischen ingenieur de heele wereld open.

Resumeerende: *jongelui, die aan de gestelde voorwaarden voldoen, behoeven in de thans heerschende malaise volstrekt geen beletsel te zien om naar Bandoeng te gaan.*

De *Loc.* van 7 April voegt hieraan toe, dat deze meening door vele in wetenschap en bedrijf vooraanstaande figuren wordt gedeeld. Dat de berichten omtrent het „teveel" op zichzelf niet overdreven zijn, blijkt uit een opgave van het *A. I. D. de Pr. Bode* omtrent het aantal ingenieurs van Delft, dat er met de Januari-examens bij is gekomen, t.w. 34 civiel-ingenieurs, 7 bouwkundig-ingenieurs,



NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
J. G. DOORMAN, In de Preanger.
——— Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
——— Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamat.
G. KALFF, Blitar.
JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloengs.
Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
——— De Katoen-cultuur.
——— De Gambir-cultuur.
Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo.
——— Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
——— Badplaatsen op Java.
J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW"

30 werktuigkundigen, 17 electro-ingenieurs, 5 ingenieurs voor scheepsbouw, 7 mijningenieurs, 32 technologen, totaal 132. Men mag rekenen, dat met de a.s. Juli- en September-examens ook zeker een nieuw honderdtal er bij komen. En dan komen 't andere jaar de Bandoengsche afgestudeerden, zij 't ook, vergeleken met het Delftsch aantal, een handje vol!

De toestand in Deli.

Aan een onderhoud, dat een vertegenwoordiger van „Aneta" had met *mr. Eekhout*, den secretaris van den Ondernemersbond, ontleent het *Soer. Hbl.* (van 29 Maart) o.m.:

De malaise in Deli is ernstig geweest, doch herstelt zich sneller dan op Java. Men is er door algemeene vrijwillige inkrimping van het tabaksareaal in geslaagd dit product op prijs te houden. De rubber staat er minder goed voor en heeft ook groote klappen gehad, doch de zich herstellende prijzen wettigen ook hier vertrouwen in de toekomst.

Bovendien gaat de rubber een nieuwe toekomst tegemoet, als gevolg van een tweetal, in de jongste maanden toegepaste systemen, hoofdzakelijk ingevoerd door de Hollandsch-Amerikaansche Plantage Mij. Het eerste systeem berust op de mogelijkheid, de latex vloeibaar uit te voeren naar Amerika met tankschepen, waardoor de fabricage in Indië van crêpe en sheets komt te vervallen, terwijl het tweede systeem dat is der zgn. sprayed rubber. Hiertoe laat men de latex vallen op een roteerende gloeiende plaat, waardoor zij tot poeder verstuift, welk poeder zich dan weer samenpakt tot blokken. Beide systemen leveren groote bezuinigingen op.

Daarnevens wordt in de rubber bezuinigd door een nieuw cultuursysteem. Tot dusver meende men, dat de rubbertuinen absoluut schoon gehouden moesten worden. Thans heeft men dit beginsel laten varen, waardoor de helft van het werkvolk en eveneens de helft der assistenten kan worden gemist; tot dusver zonder merkbare nadeelen voor den aanplant of het product. In verband hiermede werd een massa personeel ontslagen, waarvan de Europeanen meestal het gewest verlieten, terwijl de koelies naar het land van herkomst werden teruggestuurd.

Dit massaontslag is dus niet zoozeer te wijten aan de malaise, als wel aan het nieuwe cultuursysteem en is dus niet van tijdelijken, doch van blijvenden aard.

Een cultuur in opkomst is voorts in Deli die der oliepalmen. Het proefstation der *Avros* is momenteel bezig met het doen van selectieproeven om te komen tot een nieuw type oliepalm, dat het meeste rendement geeft.

De Aniem-centrale te Toentang.

Naar de bron van Semarangs licht en kracht, naar de *Centrale van de Aniem* aan de Toentangrivier, is een tocht, voor den voor natuurschoon ontvankelijke, van buitengewone bekoring. De *Loc.* van 26 Mrt. vertelt er van o.m.:

Eerst van het Toentangsche station een paar paal langs den spoorweg, nu eens vlak langs de met schitterende en klaterende watervallen ruim bedeelde bergrivier, dan weer door een poort voor den spoorweg in de rotsen uitgehouwen. Berglandschappen, begroeide heliingen en diepe dalen vormen samen natuurtafreelen van niet-overtroffen schoonheid.

Langs een lorriebaan, steeds vlak langs den hier kronkelenden Toentangstroom, komt men in een dal. Sluizen vangen hier het tot nog toe ongestoord in wilde vaart voortgedreven water op en voeren een deel er van langs kalmen weg naar de plaatsen, waar het straks aan de behoeften der menschen zal dienstbaar gemaakt worden.

De eigenlijke centrale is gelegen aan den voet van een heuvel. Door het aanleggen van een geweldige pijpleiding van boven van den heuvel af naar het 80 M. lager gelegen fabrieksgebouw, heeft men thans de beschikking over een watertoevoer van 5 M3. per seconde, in plaats van zooals tot nog toe 2 M3. Zware eischen worden gesteld aan het materiaal en aan de basis, waarop de buizen rusten, waardoor stroomen water naar beneden storten. De grondslagen der cementen stutten, waarop de buizen zijn bevestigd, zitten dan ook 14 M. diep in den grond.

Het geheel maakt den indruk van een kranig stuk technisch werk. In de fabriek bevinden zich de turbines en motoren, benevens de transformatoren. Het vermogen van de motoren beloopt gezamenlijk 3600 H. P., hetgeen kan worden omgezet in 6000 H. P. Achter de fabriek stroomt de Toentangrivier in iets kleiner formaat verder, tengevolge van de aftapping. Aan de rechterzijde van de fabriek wordt het afgetapte water, dat zijn diensten heeft bewezen, weer geloost.

Het lepra-vraagstuk.

Het *Soer. Hbl.* van 3 t. m. 6 April bevat een viertal belangwekkende artikelen van de hand van dr. *E. H. Hermans*, huidarts te Ambon, over *het lepra-vraagstuk*, hetwelk voor Indië van het grootste belang is. Eenigen tijd geleden werd door den Ambon-raad met algemeene stemmen een motie aangenomen, waarin de Regeering verzocht wordt: *de isolatie der lepra-patiënten verplichtend te stellen.* Een arts van den B. G. Dienst, belast met het opnemen van het aantal lepra-patiënten in de Molukken, kwam tot ontstellend hooge cijfers, zooals waarschijnlijk nergens anders ter wereld.

Volgens *dr. Hermans* meent men uit beschrijvingen te mogen opmaken, dat de Chineezen de lepra reeds 27 eeuwen vóór Christus gekend hebben en algemeen wordt thans ook wel aangenomen, dat wij de bakermat van de lepra in Centraal Azië moeten zoeken, van waaruit zich de verdere infectiegolf over vrijwel den geheelen aardbol heeft verspreid. Zeer waarschijnlijk heeft de infectie van geheel Indië en Polynesië plaats gehad uit den Aziatischen haard, meestal door de al vroeger in grooten getale uitzwervende Chineezen; de infectie van Europa is uit Egypte afkomstig en het eerst gepropageerd langs de landen, gelegen aan de Middellandsche Zee, en hier ook weer door handeldrijvende en trekkende volksstammen. In de 18e eeuw wordt door de Indiërs reeds gesproken van de „Chineezenziekte", daarmee op lepra doelende. De eerste mededeeling over de lepra in Indië, die tot ons gekomen is, is die van Jacobus Bontius in zijn werkje: de *Medicine Indicorum*, uitgegeven te Leiden in 1642. Hij heeft al wel lepra waargenomen, maar blijkbaar in zeer geringe getale. Als redenen der zoo sterke uitbreiding na 1650 meent Kayser te mogen aannemen: 1e. De vele veroveringen der Compagnie met import van talrijke slaven uit vreemde streken. 2e. Sterke Chineezenemigratie op Java. 3e. Overbevolking in de groote steden als Batavia, o.a. veroorzaakt door de onveiligheid buiten de steden, door welke opeenhooping van menschen onhygiënische toestanden in het leven werden geroepen.

Veel dank zijn wij verschuldigd aan *Hansen*, die in 1874 voor het eerst de leprabacil als zoodanig erkende. Door talrijke andere geleerden zijn de levenswijze en het voorkomen van deze bacil bestudeerd, en gelukkig is men het er thans wel bijna eenparig over eens, dat deze staafvormige organismen inderdaad aansprakelijk moeten gesteld worden voor het ontstaan van deze verschrikkelijke uitstootende ziekte. En al gelukt het ons met onze beperkte hulpmiddelen ook niet in elk geval van lepra de bacil te vinden, de waarschijnlijkheid dat geen lepra kan ontstaan zonder de aanwezigheid van deze bacil, is toch wel zeer groot. In de omgeving van lepralijders heeft men ook tallooze malen bacillen gevonden en de proeven, die aangetoond hebben, dat lijders aan lepra dikwijls met hun uitademingsproducten duizenden leprabacillen in hun omgeving verspreiden, stemmen niet erg optimistisch. Op geldstukken en kleeren van lepralijders is ook dikwijls de schuldige te vinden. Als de ziekte eenmaal sterk uitgesproken is, kan de leek meestal wel de diagnose reeds stellen, al vergist men zich dikwijls dan nog wel eens met andere verminkende en zwerenvormende ziekten.

Men is thans van de opvatting, dat lepra niet besmettelijk, maar erfelijk is, geheel teruggekomen. Tal van gevallen zijn in de litteratuur bekend, dat personen, die in contact waren met lepralijders, en dan meestal een vrij langdurig contact, geïnfecteerd werden. Toch is er nog zeer veel in de feiten omtrent de besmettelijkheid, dat ons voorloopig nog onverklaarbaar blijft: Heeft man of vrouw lepra, dan ziet men kinderen en verdere familieleden als slachtoffers vallen, maar de echtgenoot blijft verschoond; de lepra-lijder, die in de koloniën zijn ziekte krijgt, is, in Europa teruggekeerd, zoo goed als in het geheel niet be-

lijk voor zijn omgeving. Het valt niet te ontkennen, de lepra in tal van gevallen het eerste aangrijpingspunt in den neus; vroeger meenden velen, en ook thans het nog verdedigd, o.a. door den Ned. arts. Geyll, dat speciaal door de voetzool zou weten het lichaam binnen te dringen. Toch schijnt de infectie door de huid niet gemakkelijk te gaan.

...ende, onreinheid en ontucht zijn, naast slecht voedsel, goede voorbeschikkende momenten voor lepra, en zoo de Europeaan niet in nauw contact met de Inlanders leven, zal hij bijna steeds voor lepra bewaard blijven. ...rijver somt de methoden op ter behandeling van de ...: geen van allen heeft het echter nog zoo ver gebracht, een volkomen genezing mogelijk wordt. Daarom moet besmettingskans tot zoo gering mogelijke afmetingen tegebracht worden. Ten slotte betoogt dr. Hermans de mogelijkheid, maar ook de dringende noodzakelijkheid van een ...eele, maar niet half slachtige leprabestrijding in ...

Javaansche Batikkunst.

Onder de 450 Amerikaansche touristen, die per *Samaria* te Tandjong Priok aankwamen, was prof. Robert W. de Forest, president van het ...ropolitan Museum of Art, New York, die speciaal Java gekomen was om een studie van de Javaansche batikkunst te maken als gevolg van zijn bezoek aan de Chicago-tentoonstelling, zooals hij ...mfantelijk verklaarde.

De geleerde bezoeker moest zich naar het gouvernements-pandhuis te Passar Senen begeven om ...ige specimina machtig te kunnen worden, wijl het Hotel des Indes geen verkooptentoonstelling ...er gehouden werd. Bij het verlaten van ons museum verklaarde de professor: „the finest collection of the East, and...... I'll come back."

Als wij ons steeds mogen blijven verheugen in ...lk een sympathieke en waardeerende belangstelling van de zijde onzer Amerikaansche gasten, dan hebben wij, aldus de *Java Bode* van 26 Maart, alle ...den tot tevredenheid.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De petroleum en Mosoel.

In de „Perniagaän" is reeds herhaaldelijk gewezen op de Engelsche inmenging in het Turksch-Grieksch geschil, met het zelfzuchtig doel de Turksche petroleumproductie zooveel mogelijk in handen te krijgen en te beheerschen.

Thans voegt men in de „Perniagaän" van 9 Januari 1923 daaraan nog toe, dat de Engelsche Regeering niet opziet tegen elk offer ten deze, mits ...maar in het bezit kome van de Turksche petroleumbronnen en, met uitsluiting van ieder ander, ... petroleum-monopolie kan handhaven.

Op de conferentie te Lausanne, waar de zoogenaamde vrede van den Levant in behandeling ... worden genomen, heeft de Turksche vertegenwoordiger de Engelsche besprekingen verworpen. Ismet Pacha wilde alleen onderhandelen over het Turksch-Grieksch geschil en niet over den vrede ... de Levant, aangezien daarmede de afscheiding ... Mosoel en Mesopotamië werd erkend, welke ...ken aan Turkije toebehooren.

Ieder mensch wil zijn verkregen rechten verdedigen en het is Moestafa Kemal allerminst kwalijk ...nemen, dat hij eischte dat Mosoel tot het Turksch gebied werd teruggebracht, waar bekend is, dat ...ze streek een hoogst waardevol terrein is, ten gevolge van de aanwezigheid van groote voorraden petroleum en steenkool.

Moestafa Kemal gaf, volgens den schrijver, door ... wijze van optreden het bewijs, niet alleen een ...d krijgsoverste, doch ook een bekwaam staatsman te zijn.

Eene gunstige omstandigheid voor hem was, dat Amerika en Frankrijk geen belangen hebben in Mosoel en de Franschen Aleppo tegenover Mosoel hebben bezet.

Mosoel is een deel van Mesopotamië met eene grondoppervlakte ongeveer gelijk aan die van Nederland en eene bevolking van ongeveer een half millioen zielen.

Een gedeelte daarvan zijn Turken, terwijl de overigen staan onder een Chaldeisch-Katholieken Patriarch.

Tot aan den grooten oorlog was Mesopotamië Turksch territoir.

Bij den vrede werd dat land vrij verklaard en onder Engelsch mandaat gesteld.

Er kwam een Raad van State, bestaande uit 18 leden in functie, terwijl tot hooge vertegenwoordiger van Engeland werd aangesteld Sir Cox en naast dezen Sir Haldane tot legerbevelhebber werd benoemd.

De petroleum houdende bodem van Mesopotamië is eene aangelegenheid van het hoogste belang.

Mandali en Gazara zijn de voornaamste petroleum-centra.

Hoe groot de uitvoer en de opbrengst van de petroleum uit Mesopotamië zijn geweest, over dat onderwerp laten de Engelschen zich niet uit; alleen weet men met zekerheid, dat Engeland sedert den afloop van den werkelijken oorlog tientallen millioenen ponden Sterling in het belang van die petroleumexploitatie heeft besteed.

Behalve de petroleumbronnen, die door particuliere Engelsche maatschappijen te Mosoel worden geëxploiteerd, zijn daar ook nog onontgonnen steenkolenterreinen aanwezig en treft men er ook asphalt aan.

Er werken in Engeland wel invloeden, die de Regeering willen overhalen Mesopotamië en het mandaat daarover prijs te geven, doch die regeering ziet ongaarne de petroleum- en steenkoolproductie overgaan in handen van Turkije, dat de wettige eigenaar is.

De schrijver van het artikel wijst er zijne lezers op, hoe men uit het bovenstaande weer zien kan, hoe de groote, sterke Mogendheden, uit winstbejag, de politieke toestanden vertroebelen en de oorzaak zijn dat ernstige conflicten uitbreken.

Suikerrietbranden in de residentie Semarang.

In de „Perniagaän" van 10 Januari 1923 wordt medegedeeld, dat op den 5den dier maand, ter hoofdplaats Semarang, de jaarlijksche vergadering heeft plaats gehad van de besturende ambtenaren en de administrateurs van de suikerfabrieken in die Residentie, welke werd geleid door Resident Van Gigch.

Op die samenkomst, waar ook de vertegenwoordiger van het suikersyndicaat tegenwoordig was, werd het onderwerp der suikerrietbranden in de Residentie besproken.

Over het algemeen kon eene verbetering worden geconstateerd, welke men toeschreef aan de verhoogde actie der veldpolitie.

In het jaar 1920 was het aantal suikerrietbranden in het Semarangsche gewest 56, waarbij 238 bahoe werden verwoest.

In 1921 bedroeg dit aantal 63 met 243 bahoe en in het jaar 1922, 41 met 228 bahoe.

Men was van meening, dat slechts een klein gedeelte aan kwaadwilligheid moest worden toegeschreven en dat de meeste branden waren veroorzaakt door vonken van de locomotieven en van hemelvuur.

De vermindering werd hoofdzakelijk geconstateerd in Koedoes en Japara.

In Kendal bleef de toestand stationair.

Doch daar waren dan ook slechts 30 man veldpolitie gelegerd tegen 50 in Koedoes.

Het ligt thans in de bedoeling om in Koedoes en Kendal de bestuurs- en veldpolitie te laten samenwerken tijdens den snit en het oogsten.

Ook het aantal suikerdiefstallen was in het Semarangsche dalende.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Opiumregie in Ned.-Indië".

Zooals bekend, dateert de opiumregie in Ned.-Indië vanaf het jaar 1913 en is zij één van de voornaamste bronnen van inkomst der Indische Regeering.

Ook weet iedereen, dat het opium een vergif is voor het lichaam van elk individu, dat daarvan gebruik maakt, zoomede voor het levensgeluk van het volk in het algemeen.

Het is dus zaak dat men tracht het gebruik van opium zooveel mogelijk te beperken en er naar streeft geleidelijk tot opheffing daarvan te geraken, waarna het geheele opiumbedrijf en -beheer de matten kan oprollen.

In het belang van een beperkt verbruik, breidde de Indische Regeering de verboden kringen uit en stelde aan den verkoop en aan het verbruik bepaalde grenzen, terwijl ter contrôle van een en ander het corps mantri-politie bij de opiumregie in het leven werd geroepen, dat tot taak had waakzaam te zijn en toezicht te houden op de verschillende opiumverkoopplaatsen.

Aan eene geordonneerde algeheele opheffing van het opiumverbruik kan nog niet worden gedacht, zoolang de Regeering de daaruit verkregen inkomsten zoo dringend noodig heeft en dus niet missen kan.

In het belang van het beperkt verbruik, heeft de Regeering het gebruiks-licentiestelsel ingevoerd, tengevolge waarvan alleen hij opium kan koopen, die in het bezit is van zulk eene licentie.

Dat het opiumverbruik door die beperkende bepaling zoude verminderen, lag voor de hand.

Iedereen toch is bekend met het feit, dat vele mannen en vrouwen, die gebruik maken van opium, dit niet willen weten voor anderen en hunne namen niet genoemd wenschen en om die redenen geen persoonlijke inkoopingen in het openbare verkoophuis durven doen.

Daartoe behooren gewoonlijk de gegoeden en de personen van zekere kwaliteit, of de stille opiumrookers, die echter hunne bezwaren ondervangen door gebruik te maken van handlangers, die dan het heulsap op de bevoegde plaats voor hen inkoopen.

In de verkoopplaatsen krijgt men op die wijze geen zuiver beeld van den omvang van het opiumverbruik.

Wanneer men in het bezit is en gebruik maakt van de verkregen gebruikslicentie, dan mag nog niet iedereen zooveel opium koopen als hij wil.

In de licentie is n.l. aangegeven, hoeveel opium de bezitter voor eigen gebruik verbruiken mag, hetgeen tot het gevolg heeft geleid, dat die stille opiumrookers moeilijk aan het heulsap kunnen komen en de opiumverkoop belangrijk is gedaald.

De Regeering heeft de geldelijke schade, welke geleden wordt, ondervangen door den inkoopsprijs met ingang van het jaar 1921, met 20 pCt. te verhoogen.

Voor de hoeveelheid, waarvoor men ongeveer *f* 0.12½ betaalde, betaalt men thans *f* 0.15.

Voor elke gekochte mata opium betaalt de opiumschuiver *f* 0.05, ten einde de schade, aan de schatkist toegebracht, te dekken.

Het debiet over het jaar 1921, vergelijkende met dat van het jaar 1920, toen die regeling nog niet bestond, komt men tot de uitkomst, dat het debiet verminderde met 15.84 pCt. en de inkomsten met 0.61 pCt. of nog geen 1 pCt.

In het jaar 1921 was het debiet 2.194.729.13 thail en de daaruit verkregen inkomsten bedroegen *f* 53.264.761.72 of rond 53¼ millioen gulden.

De bedrijfskosten waren 11¼ millioen, zoodat de Regeeringswinst bedroeg 42 millioen gulden.

In het jaar 1914, toen de verboden kringen nog niet waren uitgebreid en het gebruiks-licentiestelsel nog niet bestond, bedroeg de winst 35 millioen gulden.

Bij verminderden verkoop in 1921 een surplus te zien van 52 pCt. winst, is in den tegenwoordigen malaisetijd, zegt de schrijver, in waarheid een schoon winstgevend bedrijf.

Terugkeerende tot den opiumschuiver, die wel opium kan koopen, doch niet tot de hoeveelheid, welke hij wenscht, wijst de schrijver op het gezegde in de Soendaneesche taal, dat een vogel vliegt met hulp van zijne vleugels en dat een mensch leeft met zijn verstand, of met andere woorden, dat, als hij geen voldoende opium krijgen kan ter bevoegder plaatse, hij dat heulsap wel op clandestiene wijze weet machtig te worden.

De waarheid is, dat niettegenstaande de sterkste politioneele verbodsbepalingen, de clandestiene opiumhandel in Ned.-Indië steeds is blijven bestaan.

In het jaar 1912 bedroeg het aantal opiumovertredingen 1928, waarbij 567 kati opium in beslag werden genomen, waarvan het grootste deel clandestien was vervoerd.

In 1920 werden 26 clandestiene opiumzaken behandeld en in 1921 248 zaken, dat is bijna 10 pCt. meer.

Hoofdzakelijk werden die zaken afgedaan te Batavia en te Soerabaya, n.l. in 1920 te Batavia 14 en te Soerabaya 1, doch in 1921 te Batavia 186 en te Soerabaya 55.

Het is niet aangenaam te constateeren, zegt de schrijver, dat het clandestien opiumvervoer naar Ned.-Indië geschiedt door de Chineesche stokers op de stoomschepen van de maatschappij „Nederland".

Ook acht hij het zijn plicht hier te vermelden, dat de opiumbestrijdingscommissie de regeling heeft ingevoerd, dat men voor het koopen van hoestpoeders, die met opium worden bereid, eene licentie noodig heeft van den geneesheer en waarvoor wordt betaald *f* 0.50 voor de poeders en *f* 5.— aan den geneesheer.

Na nog te hebben gewezen op het feit, dat er 2 bonden bestaan van het personeel bij den opiumdienst, n.l. te Soerakarta met 1658 leden en te Medan met ongeveer 541 leden, sluit de heer Be-he zijn artikel.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

De hr. H. G. Ch. J. van der Mandere besluit in het Nr. van 15 dezer zijn beschouwingen over de economische beteekenis van de suikerindustrie op Java.

De schr. besluit met de woorden, die door den hr. Buret in de zitting van den Volksraad van 14 Dec. 1922 werden gesproken, woorden welke geheel passen in het betoog van den hr. v. d. M.

„Een goed beheerde suikerfabriek verspreidt in wijden kring welvaart onder de bevolking. Van de suikerfabrieken gaat vaak het initiatief uit tot betere bevloeiing van de voor de rietcultuur benoodigde, van de bevolking gehuurde gronden. Wanneer de suikerindustrie onverpoosd ijvert voor verbetering der irrigatie in de streken waar zij zich heeft gevestigd, doet zij dit weliswaar in haar eigen belang, maar de bevolking profiteert dan toch ook voor haar rijstaanplant in ruime mate van het succes van dit aanhoudend aandringen bij bestuur op irrigatie en verbetering van de bevloeiingstoestand. Men treft dan ook in de omstreken van goed beheerde suikerfabrieken de welvarendste dorpen aan.

Voorts brengt de suikerindustrie veel geld onder de bevolking, zonder dat deze haar hoofdbedrijf, den landbouw, behoeft prijs te geven; integendeel wordt de rijstbouw in die streken naar ik meen intensiever beoefend dan elders."

In hetzelfde Nr. een vervolg van Dr. W. Eschenbach's bijdrage over „De eocene kolen van den Oost-Indischen Archipel, economisch-geografisch beschouwd."

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 40. Een belangrijke ontdekking van de suikerindustrie, door Dr. C. J. J. van Hall. — Het wegnemen van merkfouten aan rubberprinters, door J. J. van Dorsten. — De Arghanvezel, door J. K. M. en H. Z. — Bamboe, door W. M. van Helten. — Over het bewaren van maïszaad, door L. K. — Eenvoudige bedrijfsleer voor den landbouwer, door A. J. Koens. — Bericht omtrent de Gouvernements kina-onderneming over het vierde kwar-

...al 1922. — Malangsche Landbouwvereeniging, vergadering van 28 Maart. — Kleine landbouw als bestaansmiddel voor den Europeaan, door Toean Landbaoe en J. W. de Stoppelaar. — Vergelijkende productiecijfers van rubber-ondernemingen in Ned.-Indië in de jaren 1920—1922. — Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat. — Aardappelpoters van Soekamanah en nog wat, door J. van Baalen.

De bioloog van de Indische Proefstations.

Het Vakblad voor Biologen bevat in zijn Mei-nr. een vervolg op de verhandeling van Dr. de Haan over „de biologie van de Indische proefstations" van de hand van den hr. W. C. van Heurn, dierkundige bij het Instituut voor Plantenziekten te Buitenzorg, met een naschrift van prof. Went, waarbij eerstgenoemde het grootendeels eens is met het opstel van dr. de Haan, waarin deze o.a. wees op het twijfelachtige voortbestaan-op-den-tegenwoordigen-voet der proefstations en in verband daarmede het kleiner aantal betrekkingen van biologen in Indië, terwijl prof. Went optimistisch blijft waar deze gelooft, dat ook in de toekomst wetenschappelijke voorlichting in Indië noodig zal zijn, ook al uit diens ervaring van de geschiedenis der Indische proefstations.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 7. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. (met plaat: van palmblad gevlochten mat uit Midden-Sumatra). — Europeesche geneeskunst en volkshygiëne op de Buitengewesten, door Vi Coactus. (De schrijver wijst er op, dat de medewerking der Inlanders in Westersche bestrijding van epidemische ziekten, vooral pest en pokken, helaas nog veel te wenschen overlaat, doch veel meer medewerking ondervindt de Europeesche geneesheer bij zijne primitieve maatregelen tegen, en geneesmethoden van de interne tropische afzichtelijke ziekten als syphilis en framboesia. De verklaring ligt eenigszins voor de hand. Eene cholera-injectie spreekt niet, maar het resultaat van de behandeling van een framboesialijder wel. Wanneer de kamponghewoner een framboesialijder in een week tijd ziet genezen, begint hij vertrouwen te krijgen. — En wat aan de hygiëne betreft, de schr. is overtuigd dat de Oosterling in onreinheid en negatie van alle hygiënische wetten zijns gelijke niet heeft). — Dwars door Sumatra (met kaart). — Indische herinneringen. XII. Een model sergeant, door M. A. van der Lijke.

Indisch Militair Tijdschrift.

April-afl. Eenige aanteekeningen over het gebruik van Artillerie volgens de G. H. (slot), door D. B. — Beschouwingen van W. Pfeifer over de opleiding van de Infanterie, door H. C. Gerritsen. — De waarneming door de Artillerie, door C. V. — Terreinvoorwerpen, door L. J. J. M. Tabbers. — De onderofficier-instructeur, door F. J. P. S., met Naschrift door D. B. — De defensie van Ned.-Indië is in de eerste plaats de taak eener luchtmacht, door H. Behrens. — Overzicht van tijdschriften.

Ned. Indisch Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Uit den inhoud van dl. 8, No. 2. Enkele commentaren (De polemiek tusschen J. A. Ruys en J. N. Burger over de rubbercrisis). — De rubberrestrictie en haar invloed op het prijsverloop. — Oogstbeperking. Mededeeling van den hr. C. M. Hamaker. — De rubberproductie in Atjeh in 1922. — Over ziekten en plagen in de thee, door A. J. Garretsen (vervolg). — Arghan, een nieuwe spinbare vezelstof.

De Labuan Mrak.

In het vorig Koloniaal Weekbl. werd melding gemaakt van de mislukte proef met het Ned. trawlscheepje, de Labuan Mrak. In aansluiting daarbij thans eenige mededeelingen van den visscherij-ambtenaar te Tegal, den hr. K. de Waart, welke door hem aan de Ind. bladen werden verstrekt.

„Wat is uw opinie omtrent de mogelijkheid van de Europeesche visscherij in Indië?"

„Deze heeft alle kans van slagen, mits van stonde af aan oordeelkundig te werk wordt gegaan. We moeten hier de netten laten komen uit Europa, omdat die hier veel te duur kosten en bovendien alle benoodigdheden, om die netten te laten repareeren.

De bemanning zal moeten bestaan uit Inlanders, die onder Europeesche deskundige leiding werken. Dan zal het wel gaan, al is het begin wat moeilijk, om die eenvoudige menschen wat beter geschikt te maken voor een Europeesche visscherij.

De „Labuan Mrak" echter moge goed zijn, om er proeven mee te nemen, voor de eigenlijke vischvangst is het schip geheel ongeschikt. Het is geen trawler; de machine is te zwak, de winches zijn te klein en het schip steekt veel te diep, om er onder de kust mede te kunnen visschen.

Wat tot nu toe gebeurd is, kan zelfs niet als een proefneming worden beschouwd, want niets van het materieel was bruikbaar. Bovendien braken bij het inhieuwen bijna onmiddellijk de beide ongeveer 1000 vadem lange lijnen, welke verrot bleken.

„Wat acht u noodig, om hier met succes proeven te nemen?"

Een motorscheepje van 50 à 60 ton. Dat is hier in Indië wel te krijgen. Voorts Amerikaansche netten voor de buidelnet-visscherij. Sleepnet-visscherij zou hier niet lukken, omdat het water een eind uit de kust veel te helder is. Daarom moet de visch gelokt en omsingeld worden.

Ik ben thans bezig proeven te nemen met een buidelnet en heb wel degelijk den indruk, dat dit mogelijk zal blijken.

Voorloopig zou, wanneer een en ander gereed is, gevischt kunnen worden in de buurt van Batavia, waar een mooie gelegenheid is om binnen te loopen op Pasar Ikan, en waar tevens een goed afzetgebied is. Dat is echter seizoenwerk, want van September tot en met November zit de visch meer ter hoogte van Cheribon en Tegal, zoodat dan bijvoorbeeld in Tegal zou kunnen worden binnengeloopen."

„En dan vandaar de visch, in ijs verpakt, verzenden naar Semarang en Bandoeng?"

„Voorloopig niet; dat is voor een of twee bootjes de moeite niet. De vangst daarvan raken we op de kustplaatsen wel kwijt. Maar later, als er meer schepen varen, zou dat heel goed mogelijk zijn."

Fransch Gouverneur-Generaal naar Ned.-Indië.

Le Monde Nouveau heeft besloten een wetenschappelijk werk over Nederl.-Indië uit te geven, dat tevens typeerende beschrijvingen van land en volk zal bevatten. Le Monde Nouveau heeft de redactie toevertrouwd aan den heer M. G. Angoulvant, gouverneur-generaal van de koloniën, commissaris-generaal van de internationale, koloniale tentoonstelling, die in 1925 te Parijs gehouden zal worden, die een bezoek zal brengen aan Java en Sumatra.

Op verzoek van den heer Angoulvant, die prijs stelt op kennismaking met de voornaamste economisten en politici van Nederland, zal de directeur van de Le Monde Nouveau, de heer M. E. van der Vlugt, hem in den loop van Juni vergezellen op een reis naar Nederland, waar de heer Angoulvant zich wenscht te oriënteeren in verband met zijn aanstaand vertrek naar Indië. (N. R. Ct.)

Oud Javaansch Alphabet.

De oud-Regent van Modjokerto, Raden Adipati Ario Kromo Djojo Adi Negoro, van wiens hand verschillende publicaties zijn verschenen over Oud-Javaansche oorkonden, heeft nu een werkje uitgegeven over de schrijfwijze enz. van het Oud-Javaansch alphabet, vergeleken met het Nieuw-Javaansche. De waarde dezer studie, welke vergezeld wordt door afbeeldingen van beschreven steenen, kan uit den aard der zaak door slechts weinigen beoordeeld worden. We zouden dus met deze aankondiging kunnen volstaan, ware het niet dat de schrijver in een bijvoegsel een poging doet ter verklaring van het ontstaan van het tegenwoordig gebruikte Javaansche letterschrift, waarmede de schrijver een vraagstuk aan de orde brengt dat in ruimer kring belangstelling verdient. Hij schrijft dan:

„Mijns inziens was het Nieuw-Javaansch alphabet ontstaan naar aanleiding van den invoer van Hollandsch of Europeesch papier door de Oost-Indische Compagnie. Vide Jr. Mr. J. K. J. de Jonge „De opkomst van het Ned. gezag in Oost-Indië", deel I, bl. 98, kwamen de Nederlanders op Java in 1595, en heel lang hierna was het papier eerst sporadisch bekend in kleine hoofdplaatsen en desa's, want zelfs een eeuw geleden of misschien meer, voor zoover mij bekend, werd nog in de desa's op lontar geschreven (eigenlijk gegraveerd). Dus hetgeen ik hiermee bedoel is het Hollandsche of Europeesche papier. Wel is waar kwamen de Chineezen in de 13e eeuw of eerder op Java, natuurlijk ook mede nemende papier om aanteekeningen te houden, doch zooals men weet, op Chineesch papier schrijft men met Oost-Indischen inkt middels penceel en niet met pen en gewonen inkt, omdat het een soort is van vloeipapier, zelfs niet met potlood, aangezien het zoo dun is.

Op Hollandsch- of Europeesch papier kan men vlug schrijven en hiervandaan het ontstaan van het Nieuw-Javaansch alphabet."

Om de bedoeling van het bovenstaande goed te begrijpen, dient men in het oog te houden, dat het Oud-Javaansch schrift meer teekenen is dan schrijven; het Nieuw-Javaansche opende de mogelijkheid verschillende lijnen aan elkander te verbinden en daardoor meer snelheid te bereiken.

Overigens vraagt men zich af waarom de schr. de Portugeezen, die bijna een eeuw vóór de Hollanders vasten voet in den Indischen Archipel hadden verkregen, geheel uitschakelt bij zijn pogingen om de ingebruikstelling van het N. J. alphabet aan een bepaalden tijd te verbinden.

De Indische Mercuur.

No. 20. Oogstberichten uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Warmwaterbehandeling van stekken als geneesmiddel tegen de serehziekte van het suikerriet, door G. Willink, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. —

Vereeniging ter bevordering van Landbouw en Nijverheid te Djember. Jaarverslag over 1922. — West-Australisch handelsverkeer met Ned.-Indië. — Uitvoer door particulieren uit Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft ditmaal literatuur over economische zaken, arbeidsvraagstukken, nijverheid, delfstoffen, enz.

Een geldmarkt in Indië?

De Indische Financier behandelt de vraag, of in Indië een geldmarkt, in den zin van Europeesche geldmarkten, mogelijk is. Na ontleding van het Indische bedrijfsleven beheerschende factoren wordt geconstateerd, dat de wijze van financieering voortvloeit uit de eigenaardige constellatie van de Indische maatschappij, welke de vorming van de geldmarkt als bovengenoemd noodwendig in den weg moet staan. Aangetoond wordt, dat een kunstmatig aantrekken van vlottend geld van buiten Indië meer kwaad dan goed zou doen. Het artikel concludeert, dat een ingrijpende verandering alleen mag worden verwacht van een radicale omvorming van Indië, verplaatsing van de hoofdkantoren naar Indië, vestiging van een blijvende Indische bevolking en zoodanige opleving van de Indische maatschappij, dat deze dezelfde begrippen van werkkracht, rijkdom enz. wordt toegedacht als het Europeesche ras. Aangezien dit tijdstip nog verre is, onthoude men zich van kunstmatige vorming van een geldmarkt. (Ind. Merc.)

Zwerftochten op Bali.

Van Nieuwenkamp's Zwerftochten op Bali is een geheel omgewerkte tweede uitgaaf verschenen (Uitg. Maatschappij „Elsevier", Amsterdam). Zoowel Bali en Lombok, waarvan in November 1910 het derde deel verscheen, als de Zwerftochten zijn uitverkocht „Zoowaar uitverkocht" zegt de schrijver in zijn voorrede. Verleden zomer, toen hij tijdelijk in Holland vertoefde en kennis kreeg van Elsevier's voornemen, om de Zwerftochten opnieuw uit te geven, heeft hij al zijn schetsen en aanteekeningen van Bali bijeengepakt en naar Rome gebracht, waar hij zich sedert den vorigen winter metterwoon had gevestigd; daar heeft hij het boek geheel herzien en bijgewerkt en nieuwe prenten ervoor geteekend.

Deze tweede uitgaaf is dus niet zoo maar een herdruk van de Zwerftochten van 1910, maar inderdaad een verbeterde en met nieuwe beschrijvingen aangevulde uitgaaf, welke aanvullingen een gevolg zijn van zijn vierde reis naar Bali, waar hij begin September 1918 aankwam. Heel Bali bleek toen zijn onafhankelijkheid te hebben verloren en de natuur op Bali is niet meer ongerept, maar gehoond door alles wat dar is opgericht. Al onze bruggen en gebouwen, schrijft N., vloeken met de omgeving, en over groote oppervlakten is het landschappelijk schoon voor goed door ons bestuur bedorven. Door de talrijke slechte voorbeelden in de war gebracht, hebben ook de Baliërs al leelijke dingen gebouwd, ze hebben tempelpoorten met cement bestreken en zijn in hun versieringen vaak afgeweken van de mooie oude motieven. Zoo is dan met onze vestiging een tijdperk ingetreden, waarin, naar Nieuwenkamp vreest, de Balische kunst langzaam maar zeker zal te gronde gaan. En dan de aardbeving van 21 Januari 1917, die honderdtallen fraaie tempels tot puinhoopen heeft geschud! (N. R. Ct.)

* * *

Alphabetisch register van de vervolgen No. I—X op de „Opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van Ned. Oost-Indië, door Dr. R. D. M. Verbeek. (Overgedrukt uit de Verhandelingen van het Geol.-Mijnb. Genootschap voor Nederland en Koloniën. Geologische Serie. Deel VII, bl. 73).

Het rioleeringsvraagstuk in Ned.-Indië (vervolg en slot). (Indisch Bouwkundig Tijdschrift, 1922, No. 4—5).

Proefstation voor Vorstenlandsche Tabak. Mededeeling No. XLVI (1923). Bemestingsproeven 1918—'19, door A. N. J. Beets.

Merkwaardige en belangrijke reizen. De ongelukkige voyagie van 't schip „Batavia" nae Oost-Indien (slot), door C. F. K. (Ons Element, 12 Mei '23).

Vereeniging „Koloniaal Instituut", Amsterdam. Twaalfde jaarverslag 1922. (Amsterdam, J. H. de Bussy.

De herziening van het belastingstelsel. (Vergadering van het Bestuur der Handelsvereeniging met den hr. E. P. Wellenstein). (Mededeelingen van de Handelsvereeniging te Medan. 31 Maart '23).

The prospects of the Netherlands-Indian plantations. (Holland's Import and Export Frader. April '23).

De Inlandsche weefindustrie. (Korte Berichten, 1923, bl. 91).

Japansche katoenproducten in Ned.-Indië. (Textielind. 1923, bl. 179).

Akar bahar (Wat het is en wat er (ten onrechte) van verwacht wordt). (Pharmac. Weekbl. 1923, bl. 358 en 468).

De bioloog aan de Indische Proefstations, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. (Vakbl. Biol. 1923, bl. 113).

Zur Zoogeographie der Aru- und Kei-Inseln, von H. Merton. (Bijdr. Dierk. Weber Nr. 1922, bl. 233).

Reptiles and Amphibians of Curaçao, by N. de Rooy. (Bijdr. Dierk. Weber Nr. 1922, bl. 249).

Two collections of Fulgoroidea from Sumatra, by F. Muir. (Phil. o. Sc. 1923, bl. 171).

The ports of the Dutch East Indies (I. Tandjong Priok. II. Surabaya). (Commercial Holland. May '23).

Suriname.

Bij het vertrek van Dr. Hausheer schreef *„De Surinamer"* van 18 Maart een zeer waardeerend artikel, waarvan wij het slot hier laten volgen:

......„Laten wij slechts vaststellen, dat de hier gevestigde tak der Rockefeller Foundation op onbekrompen en practische wijze heeft medegewerkt aan de verbetering onzer toestanden op sanitair gebied en dat wij daarvoor Dr. Hausheer dank weten. Zijn naam zal niet licht verdwijnen uit de lijdensgeschiedenis van Suriname's hygiëne"......

En omtrent Dr. Hausheer's opvolger, Dr. Muench, lezen wij in *„De West"* van 24 April:

„Donderdagavond hield Dr. Muench, begeleid van zijn staf, een propaganda-avond op de nieuwe Charlesburgerweg. Creolen en Britsch-Indiërs waren toegestroomd om te zien en te luisteren. Op duidelijke wijze legde Dr. Muench hen uit, waarom iedereen een goede vliegen- en muskietenvrije latrine moet hebben. De tooverlantaarn werd vertoond.

O, wat kunnen wij veel leeren van de Amerikanen! Zij overwinnen alle moeilijkheden. Want door jarenlange ervaring leerden zij, hoe tot de menschen door te dringen.

Sanitation pays! hun leuze. En zij overwinnen steeds door hun propaganda. Zij zeggen nooit: met die menschen is niets aan te vangen. Zij zeggen: ieder volk is bereid maatregelen tot zelfbescherming te nemen, als het maar *begrijpt waarom*. En daarom hebben zij succes. Daarom doet de Rockefeller Foundation, overal waar zij werkt, enorm veel goed.

Dr. Muench vertoonde de tooverlantaarn en riep de hulp in van de bevoking, om overal hun latrines goed af te sluiten, opdat zij, eenmaal genezen, niet weder geïnfecteerd zullen worden."

Is het niet, zouden wij willen vragen, de plicht onzer Regeering blijk te geven van erkenning en waardeering van de belanglooze pogingen der Rockefeller Foundation?

* * *

In *„Suriname"* van 2 Maart het volgende eigenaardige bericht:

„De heer Johansen, loods en vroeger diepzeevisser, schrijft ons:

Vaak leest men in de Surinaamse kranten de klachten over de modderbank voor Coronie, welke het verkeer met dat distrikt belemmert. Maar heeft men zich wel afgevraagd waaraan dat euvel te wijten is?

Gedurende de tijd dat ik de diepzeevisserij bij de Surinaamse kust uitoefende, heb ik iets ontdekt dat een verklaring daarvan kan zijn.

Er groeit n.l. op ongeveer 70 mijl afstands van de bestaande kust een koraalrif, dat bestemd is in de toekomst de nieuwe kustlijn van Suriname te worden. Dit rif groeit zoo snel, dat het over ± 150 jaar al boven water zal zijn gekomen. Tussen de kust en het rif wordt de zee geleidelijk gedempt met schelpen en zand. De modder kan niet meer naar zee afspoelen, maar wordt gestuwd in Weste-

lijke richting. Vandaar de beweging van de bank voor Coronie.

Als men Coronie niet binnen een halve eeuw wil verlaten, zal men bedacht moeten zijn op een landverbinding van dit distrikt met de andere delen van de kolonie.

Ook voor Demerara doet zich hetzelfde verschijnsel voor."

Tot zoover het blad. Zou het niet op den weg liggen van de deskundigen in Suriname om te zamen met die van Demerara, op aanwijzing van den heer Johansen, een onderzoek in te stellen of daar werkelijk sprake is van een *koraalrif*? Het moet toch niet heel moeilijk zijn daarvan brokstukken op te halen. Moeilijker zal het vallen de groeisnelheid te bepalen of zelfs te schatten.

***

„*De West*" van 6 April schrijft:

„Uitgezonden door een Nederlandsch syndicaat, is dezer dagen hier aangekomen de heer J. H. Smidt, die een jaar of tien geleden werkzaam was op het placer van de Guyana Goud Placer Maatschappij. Het doel van het bezoek is om een onderzoek in te stellen naar mineralen, in het bijzonder diamanten. De heer Smidt zal aan het hoofd van een kleine expeditie op verschillende punten van het binnenland een onderzoek instellen. Zijn komst heeft aanleiding gegeven tot min of meer fantastische berichten (o.a. dat hij met 500 arbeiders „machinaal" diamanten zal ontginnen, welke van bevoegde zijde worden tegengesproken." *)

***

Volgens „*Suriname*" van 13 April doet te Georgetown (Britsch Guiana) de ronde het gerucht, dat er een diamant zou zijn gevonden wegende 100 karaat. Van de vondst van dezen steen was echter nog geen aangifte gedaan bij het betrekkelijk departement.

***

In „*The Daily Argosy*" van 19 April, van Georgetown, lezen wij:

„Mr. James Clarke who left with a batch of men about nine weeks ago for the upper reaches of the Berbice river in search for diamonds returned to New Amsterdam on Tuesday evening's steamer bringing with him twenty-three stones."

En verder: „Diamonds numbering 11.516 stones equivalent to 762³/₈ carats from the Mazaruni District and 146 stones equivalent tot 19½ carats from the Potaro District were entered at the Department of Lands and Mines on the 5th inst."

***

„*De West*" van 6 April schrijft:

„De Maatschappij Sarakreek is omgezet in eene naamlooze Vennootschap Exploitatie Maatschappij Capita, gevestigd te Amsterdam. Het kapitaal bedraagt een half millioen gulden, verdeeld in duizend aandeelen van ƒ 500.—, waarvan geplaatst honderd aandeelen. Oprichters zijn de heeren G. von Hemert, koopman; S. J. W. van Buuren, directeur en gedelegeerde van verschillende naamlooze vennootschappen; professor J. A. Grutterink, hoogleeraar; C. F. de Ruyter de Wildt, oud-Oost-Indisch bestuursambtenaar; Jhr. ingenieur Hugo Loudon, oud-directeur van de Kon. Ned. Mij. tot Expl. v. Petroleumbronnen in Ned.-Indië; ingenieur Hendrik de Mol van Otterloo, civiel-ingenieur; K. W. baron van Wassenaar, oud-burgemeester van Ooterhemert; Mr. F. W. Mac Donald, advocaat en procureur; A. de Gruyter, koopman.

***

„*De West*" van 24 April schrijft:

„Met het s.s. „Nickerie" vertrekt morgen naar Europa de heer B. Koker Jr., oud-burgemeester van Krimpen aan den IJsel, die zich met den heer A. A. J. Moelaart, alhier, interesseerde voor onderzoek naar petroleum. Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van de voorlichting van een Amerikaansch ingenieur.

De heer Koker vond geen vrijheid om een overzicht te geven van de resultaten van het onderzoek, doch verklaarde ons, dat zij grond geven voor goede verwachtingen. In ieder geval wettigen zij twijfel aan de apodictische uitspraak van zekere zijde, dat petroleum in Surinaamsche formatie niet zou kunnen voorkomen. Over eenige maanden komt de heer Koker in de kolonie terug."

***

Naar „*De West*" van 17 April verneemt, zal binnenkort de eerste school op Moengo (de Amerikaansche bauxiet-onderneming) worden gesticht door de Evangelische Broedergemeente. De arbeidsmacht op Moengo zal binnenkort tot boven de duizend man worden opgevoerd.

***

In „*De West-Indische Gids*" van Maart d. j. schreef Prof. P. C. Flu te Leiden over „*Sanitaire verhoudingen in Suriname*" en legde den nadruk op de noodzakelijkheid, Paramaribo te voorzien van een waterleiding om de bestrijding van de filariaziekte mogelijk te maken. In de Surinaamsche bladen doet hij nu — na een uiteenzetting van den aard en de verspreiding der filariaziekte — een oproep tot de bevolking.

Een waterleiding is noodig, maar kost geld. Paramaribo is arm en zal waarschijnlijk nog lang arm blijven.

Een waterleiding is geen liefdadige instelling, maar een bedrijf, dat zich niet alleen moet kunnen bedruipen, maar ook een kleine winst moet afwerpen. Daar niet alleen het thans levende geslacht, maar in meerdere mate het komende, partij van zulk een waterleiding zal trekken, is het billijk het geld, voor den aanleg benoodigd, te leenen.

„Het eerste — aldus prof. Flu — wat in Paramaribo geschieden moet, is een studie van het vraagstuk door een of meer ter zake deskundigen. Ik weet wel, dat reeds verscheidene menschen hun voorlichting over dit onderwerp hebben gegeven, maar er zijn jaren verloopen sedert de indiening hunner rapporten en de wetenschap der waterzuivering en watervoorziening is gedurende die jaren heel wat vooruitgegaan. Een nieuwe studie is dus geen overbodige luxe.

Een voorstudie kost ook geld en nu kom ik aan de daad, welke ik, o zoo gaarne, door Paramaribo's bevolking verricht zag.

Zouden er in Paramaribo niet een aantal wakkere, voor hunne lijdende stadgenooten warm voelende mannen en vrouwen te vinden zijn, die zich aaneensluiten en samen een commissie vormen die zich belast met het inzamelen van gelden. De door zulk een commissie te verzamelen som zou dan kunnen worden aangeboden, hetzij aan het gouvernement in Suriname, maar misschien beter aan de regeering in het moederland, als eene bijdrage in de kosten welke het vooronderzoek en de aanleg van eene waterleiding te Paramaribo zouden vragen"......

Wij bevelen deze hoogst belangrijke aangelegenheid, die wij eenigen tijd geleden met Prof. Flu bespraken, met den meesten aandrang aan de aandacht van de inwoners van Paramaribo aan. Nu of nooit.

***

De klacht van Gouverneur van Heemstra heeft weer eens ernstig de aandacht op Suriname gevestigd. Wij komen op het een en ander terug, maar bevelen nu reeds onzen lezers de lezing aan van de artikelen „*Suriname en Indië*" en „*De noodkreet*" uit *Suriname*" in de N. R. Ct. van 19 dezer, Av.blad D. en 20 dezer Ocht.bl. D. Slechts zeer weinigen in den lande kunnen zoo uitnemend gedocumenteerd

*) v. S. schrijft in „Stemmen uit de West" in „*Het Vaderland*" van 9 Mei, dat er in het binnenland van Suriname „goud en diamanten in verhandelbare hoeveelheden zijn aangetroffen." Voor diamanten is dat nog niet het geval.

over het Surinaamsche — en Curaçaosche — regeeringsbeleid schrijven als de steller dier voortreffelijke artikelen.

* * *

„De Standaard" van 18 Mei schrijft:

Maandag 28 Mei zal in de kerk der Herv. Stadszending, Keizersgracht 676, een propaganda-avond voor het gesticht Bethesda in Suriname gehouden worden, die zoozeer steun behoeft. Naar wij vernemen, zullen aldaar het woord voeren: Mr. Dr. C. F. Schoch, President-Directeur der Surinaamsche Bank, benevens Z.Exc. G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname, resp. voorzitter en secr.-penningmeester van genoemd Centraal-Comité. Voorts zal zendeling H. Bielke, van de Broedergemeente te Zeist, aan de hand van lichtbeelden spreken over hetgeen hij persoonlijk op Bethesda waarnam.

* * *

Bij Kon. besluit van 16 dezer is, met ingang van 1 Juni 1923, benoemd aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde, om onderwijs te geven in de tropische hygiëne, P. C. Flu, thans tijdelijk belast met de waarneming van genoemde functie.

* * *

Onder de deelnemers van het 18de congres van het Internationaal Koloniaal Instituut, te Brussel te houden op 22, 23 en 24 dezer, behoort ook Prof. Flu. (Wegens de staking tot nader uitgesteld).

* * *

1e Luitenant der inf. O.-I. leger J. Weijne, voor 3 jaren gedetacheerd bij de troepen in Suriname, zal 31 dezer met het stoomschip Nickerie zijn bestemming volgen.

Curaçao.

Koloniale Raad.

Het ontbindingsproces blijft doorgaan. Naar wij vernemen, heeft thans ook de heer Penso tijdelijk Curaçao verlaten. Volgens de *Amigoe* zou dit lid met de Van Renselaer naar Holland vertrokken zijn.

Ontvangsten der Koloniale kas.

Hetzelfde blad geeft de volgende cijfers:

	1921	1922	
Belastingen . .	f 1.025.192.—	f 1.277.059.—	+ f 251.867.—
Andere inkomsten	f 613.104.—	f 510.380.—	— f 102.724.—
	f 1.638.296.—	f 1.787.439.—	+ f 149.143.—
waarvan			
Posterijen . . .	f 47.552.—	f 67.478.—	+ f 19.926.—
„Draadlooze". .	f 26.591.—	f 46.353.—	+ f 19.762.—
Loodsgelden . .	f 60.810.—	f 75.709.—	+ f 14.899.—

Brion-gedenkteeken.

Volgens *La Esperanza* heeft zich een jongedames-comité gevormd met het doel om door verkoop van prentbriefkaarten met de buste van den Admiraal Louis Brion de noodige gelden bijeen te krijgen voor het voetstuk, waarop later de nieuwe buste van den admiraal zal geplaatst worden.

A. d. C.

Het vervoer van petroleum in Venezuela.

Herhaaldelijk hebben wij melding gemaakt van de toenemende beteekenis der petroleumindustrie in Venezuela. Men weet, dat de groote hinderpaal, die aan de verdere ontwikkeling van deze industrie daar te lande in den weg staat, gelegen is in de gebrekkige vervoergelegenheid. De rijkste velden liggen rondom het ondiepe meer van Maracaïbo, hetwelk een smalle, practisch gesproken onbevaarbare verbinding heeft met de golf van dien naam. Tot nu toe werd de ongeraffineerde petroleum in vaartuigen van geringen diepgang over het meer gevoerd naar de Golf van Maracaïbo, waar de petroleum werd overgeladen in tankschepen.

De „Koninklijke Shell"-groep had reeds een plan gevormd om een 200 mijl lange pijpleiding aan te leggen van de petroleumvelden naar de kust, hetgeen met reusachtige kosten zou gepaard gaan. Naar men thans bericht uit Amerika, hebben er onlangs te New-York besprekingen plaats gehad, waar de belangrijkste producenten uit Venezuela vertegenwoordigd waren (de Standard Oil of Venezuela, de „Koninklijke", de Venezuela Oil Conc. e.a.) over de mogelijkheid om een voor schepen met grooteren diepgang bevaarbaar kanaal door het meer aan te leggen. Men verwacht, dat de Venezolaansche regeering $ 25.000 beschikbaar zal stellen ter bestrijding van de onkosten der voorbereidende werkzaamheden. Men schat de kosten van het aanleggen van een kanaal, geschikt voor schepen met 11½ voet diepgang op ongeveer $ 10 millioen, wellicht meer. Het werk zou, naar men verwacht, 18 maanden vorderen. De samenwerkende petroleumondernemingen wenschen de zaak op een zuiver commercieele basis op te zetten; de Venezolaansche regeering zou alleen het recht hebben een tol te heffen. Men meent, dat de verwezenlijking van bovengenoemd plan goedkooper en practischer zal zijn, dan het aanleggen van een pijpleiding naar de kust, vooral daar men de tankschepen dan in de onmiddellijke nabijheid van de velden zou kunnen vullen. De afstand New-York—Maracaïbo is 200 mijlen korter dan de afstand New-York—Tampico (Mexico).

(N. R. Ct.)

R.K. Missie.

De Bisschop van Curaçao, Monseigneur M. G. Vuylsteke, heeft 29 Maart l.l. den dag herdacht, waarop hij voor 12½ jaar als zoodanig benoemd werd. De giften, hem bij die gelegenheid geschonken, zijn bestemd voor een studiebeurs ter bekostiging van de studie van een Curaçaosche student tot opleiding van het priesterschap. De bisschop is thans op reis naar Noord-Amerika, Nederland en Rome.

Pleiziertocht naar Aruba.

Ongeveer 50 personen hebben het aangekondigde reisje naar Aruba met de *Karibea* meegemaakt, dat van Zaterdags tot Dinsdags, uit en thuis, geduurd heeft. Allen waren vol lof over de hartelijke ontvangst, zegt de *Amigoe*.

De „draadlooze" op Aruba.

In *La Union* wordt voor de kooplui van Aruba gevraagd om rechtstreeks met Maracaïbo te mogen telegrafeeren, en ook met schepen daarheen of vandaar varende. Eigenlijk mag dit niet, omdat Aruba slechts *hulpstation* is. Dat zijn voor leeken van die niet op het eerste hooren duidelijke bezwaren. De *Amigoe* pleit voor inwilliging van het verzoek.

Ook druk!

Uit een brief van St. Martin aan de *Amigoe*:

„Dr. Ch. Ellis (de omgaande kantonrechter) heeft het sedert zijn komst bijzonder druk. Geregeld worden elke week vier strafzaken afgedaan. Ook is er altijd een burgerlijke zaak in behandeling."

Voz di Pueblo.

Dood of niet dood? Wij ontvingen het blad niet meer sedert 'n 4 maanden. Van 16 Januari is het laatste nummer. Echter kwamen de ruilbladen van het K. W. niet als onbestelbaar terug. Dus......?

In *La Union* lezen wij nu, dat een gelijknamig blad verschenen is als „Algemeen Weekblad, orgaan van den Curaçaoschen Volksbond", dat begint met z'n achtsten jaargang.

La Union is wat huiverig. De *Amigoe* hoopt het beste.

Oud-gouverneur Nuyens.

La Cruz deelt mee, dat Mr. Nuyens in bijzonder gehoor ontvangen is door Paus Pius XI, na eerst ontvangen te zijn door den Kardinaal van Rossum.

Panama-kanaal.

Tot nu toe, zegt *La Cruz*, hebben wij nog maar

nig voordeel van het Panama-kanaal gehad. Af toe komt hier een stoomboot, die door het kaal gegaan is, of naar Peru of Chili op weg is.

Na de Italiaansche boot heeft nu ook de Spaansche maatschappij een dienst op Chili geopend.

Scheepvaart.

De stoomscheepvaart in onze haven heeft gedunde de maand Maart alweer zijn record verbed. In Januari bedroeg het 104 schepen, in Feuari daalde het weer tot 90, doch in Maart ging met een sprong naar boven en bereikte het 120 omschepen. Aan dit getal werd door de *Cur. r. Mij.* deelgenomen met 57 oliebooten, die onze ven binnenliepen, zoodat het respectabel getal —57 = 63 voor andere stoomschepen overblijft, getal, dat zelfs vóór den oorlog nooit bereikt rd.

Het aantal zeilschepen gaat achteruit. In Januari roeg het nog 113, in Februari daalde het tot 92 in de afgeloopen maand haalde het weer 94 zeilepen.

(*A. d. C.*)

Paarlvisscherij.

De *Amigoe* schrijft over paarlvisschers, die te ba zijn geweest:

„Van een dezer visschers vernamen we, dat zij geenlijk ongeveer 25 pond paarlen hebben opgeht. Als men rekent, hoe gering en onbeduidend wicht één enkele paarl heeft, moet het aantal enorm groot zijn. Uit de correspondentie uit ba in *La Union* vernemen wij nu, dat drie gouen met ongeveer 400 dezer visschers ook op ba vertoefd hebben. Daar vertelden zij, dat de eele vangst ongeveer een millioen dollars verenwoordigde. Doch van deze som is aan de Rering van Columbia een recht van 25.000 dl. veruldigd. Aan de visschers komt ter verdeeling zelfde bedrag toe. De rest blijft ten profijte van Maatschappij, in wier dienst deze visschers zijn. oals wij reeds meegedeeld hebben, is nu het seien gesloten en wordt het in October weer geend."

Uit den Verren Vreemde.

De blauwe week.

door velerlei middelen, in Den Haag zelfs door vlagop de tram, aandacht gevraagd is voor de antiolbeweging, moge het als actueel gelden iets mede te over den strijd van hen, die voor „droog Afrika" ijveen hen, die meenen met minder ver strekkende plannen practisch werk te doen.

der de predikers van het onvoorwaardelijke verbod van van gedistilleerd staan vooraan Blackburn, secreeneraal van het Comité der vereenigde inlandsche , en Dr. Harbord, secretaris-generaal van den bond den handel in alcohol. Hun onderzoek zoowel bij de sten als bij de inboorlingen ingesteld en zoowel op onlijke ondervragingen als op officieele gegevens bed, heeft hen tot de conclusie geleid, dat geheel verhet eenige afdoende middel is, het eenige ook dat in elijkheid uitvoerbaar is te achten; het zal de algemeene ming vinden. Mogen de blanken er al eenig gemis voelen, dan weegt de weldaad, die er door aan henzelf de negers bewezen wordt, daar in elk geval ruimtegen op.

spannen zich krachtig in om deze overtuiging ingang vinden, zoowel in Afrika, waar zij zich beijveren, tot zelfs in Liberia, aanhang te vinden. Zij zullen ook de landen bereizen, die in Afrika koloniën hebngeland, Frankrijk, België, Spanje, Portugal. Zij gaan ijver niet ten volle zoover als de regeering der Vera Staten van N. Amerika, doordien zij een onderwillen maken tusschen gedistilleerde en eenvoudig dranken, zooals wijn en bier, die niet verboden zouzijn.

al de genoemde landen vinden zij personen, die, het van hun streven erkennende, van oordeel zijn, dat zij te ver gaan, en zoodoende de kans van het bereiken een practisch resultaat juist verminderen. Vooreerst is werking van alle betrokken mogendheden noodig; alleen instemming, maar ook doorvoering van de noomaatregelen moet verzekerd zijn. Zoo vragen zij b.v.: n de negerrepubliek Liberia, zou ook van de Portuhe koloniën inderdaad een afsluiting der grenzen verwacht kunnen worden? Maar zelfs de best bestuurde Afrikaansche koloniën zullen, bij den besten wil, openingen behouden in de afsluiting, die zoodoende de smokkelaars zullen aantrekken. Langs de Afrikaansche kust zal wel geen ambtenaarskorps komen dat in beteekenis te vergelijken zal zijn met het Amerikaansche, de misbruiken zouden dus nog talrijker kunnen worden. Smokkelaarsverdiensten trekken.

De opmerking is ook gemaakt, dat de negers niet op den invoer van den blanke hebben gewacht, om sterken drank te maken. Uit maïs, rijst, uit eenige vruchtensappen, uit suikerriet vervaardigen zij dranken, wier alcoholgehalte niet zoo heel ver blijft van het gedistilleerd.

Er wordt ook alcohol vervaardigd voor het gebruik in motoren. In Eau de Cologne en andere odeurs, in geneesmiddelen komt alcohol voor; bij totaal verbod van invoer zouden, ook door deze niet verboden alcohol-bestemmingen, toch gapingen overblijven.

De Europeanen zouden het verbod ook niet zoo gul aanvaarden als de geheelonthouders voorstellen. Velen zouden er een hatelijke bekorting van hun vrijheid inzien. 't Leven in de koloniën beteekent voor velen al het zich opleggen van menig ongerief; zij zouden in een zoodanig verbod een nieuwe plagerij zien.

In hoever zij dan wel den weg tot beperking op willen, hierover in een volgend nummer nader.

Nog steeds en altijd slavenhandel en kanibalisme.

De conventie van 4 Mei 1910 betreffende den handel in vrouwen en kinderen is met ingang van 1 Juli 1922 voor de daarin vermelde Fransche gebieden buiten Europa in toepassing gegaan. Ten einde de slavernij in Kameroen te bestrijden, heeft de Fransche commissaris van de republiek het voorstel ingediend de bepalingen, welke reeds gelden voor West- en Midden-Afrika, ook uit te strekken tot zijn gebied en deze zelfs nog te verscherpen.

In Kameroen bestaande gebruiken hadden er reeds toe geleid bij verordening van 16 Augustus 1917 het te koop stellen van vrouwen en meisjes te verbieden; de noodzakelijkheid is gebleken dit verbod ook tot de mannen en jongens uit te strekken. Als een der voornaamste moeilijkheden om tot het uitroeien van dien handel te komen, worden de godsdienstige offers opgegeven, waarvoor men slachtoffers koopt.

Een decreet van 26 April stelt tegen het verhandelen van menschen gevangenisstraffen van 5—10 jaar en boeten. Ook den invoer of den uitvoer van menschen met de bedoeling deze tot handelswaar te maken, is strafbaar gesteld. De straf zal tot 20 jaar kunnen worden gebracht, wanneer het een kind beneden 14 jaar betreft. Bij verkoop zijn kooper en verkooper beiden strafbaar.

Ook tegen het slachten zijn maatregelen noodig geacht. Wie een moord begaat met de bedoeling het offer te laten opeten, wordt met de doodstraf bedreigd. Ook op den handel of de levering van menschenvleesch en op de poging hiertoe zijn straffen bedreigd. Evenzoo op de schending van graven of nog niet begraven lijken, zelfs wanneer de anthropophagie niet bewezen is.

Indien het voortbestaan van deze misbruiken alleen te wijten ware aan het gebruik der ritueele offeranden zou het al treurig genoeg zijn, maar wie gewoonte heeft van Fransch commentaar bij een decreet van dergelijke strekking te lezen, zoekt daarbij meer tusschen de regels; hij moet in deze mededeeling de aanwijzingen bespeuren van een in Kameroen nog steeds woekerenden handel in slaven.

De bevolking van Transvaal.

Wij ontleenen aan de African World de volgende cijfers over de bevolking van Transvaal, volgens de laatste telling in Mei 1921 — d.i. dus alweer 2 jaren geleden. Totaal 2.087.636 zielen, tegen 1.686.212 in 1911. In 't eerste waren 543.485 Europeanen, 1.495.869 inboorlingen, 48.282 Aziaten begrepen.

Johannesburg telde 295.333 inwoners. 't Aantal Europeanen ging hier sedert 1911 vooruit, van 121.857 tot 153.878.

District Benouce had 75.838 inwoners. Witwaterrand had een bevolking van 526.768. Pretoria telde 192.845 inwoners, d.i. 35.000 meer dan in 1911.

Germinston en Krugersdorp gingen in zielental achteruit. Eerstgenoemde verminderde zelfs van 64.805 tot 34.154, laatstgenoemde van 103.493 tot 86.722.

Negatief resultaat.

Het Pan-Amerikaansche Congres te Santiago de Chili had als punt XII het ontwapeningsvraagstuk op zijn program. De conclusie uit de beraadslagingen werd getrokken door den vertegenwoordiger van Argentinië in deze verklaring: De Argentijnsche republiek betreurt, dat niettegenstaande zij in loyalen en duidelijken vorm een poging gedaan heeft om het probleem op te lossen, het niet mogelijk is gebleken tot overeenstemming te komen, om de uitgaven voor de bewapeningen te land en ter zee te verminderen en te beperken op een rechtvaardige en practisch toe te passen wijze.

't Eerste wereldcongres van Joodsche vrouwen.

Weenen heeft 't eerste wereldcongres gehad van Joodsche vrouwen. Gedurende vijf dagen hebben de in groot aantal uit verschillende landen van Europa en uit Amerika samen gekomen gedelegeerden verslagen uitgebracht en beraadslaagd.

Van de conclusiën waartoe het gekomen is verdienen verschillende hier vermelding. Zoo de algemeene instemming tot den opbouw van Palestina, zonder zich daardoor aan eenig politiek program te binden. Het strijden voor het ideaal van een duurzamen wereldvrede. Strijd tegen het antisemitisme en tegen den handel in meisjes. Een te stichten centraal bureau voor landverhuizers zal steun en inlichting geven. Op voorstel van onze landgenoote, mevrouw van Gelder, is besloten, een wereldbond van Joodsche vrouwen op te richten, om de internationale samenwerking duurzaam te verzekeren.

Equality or separation.

De strijd, welke de Britsch O.-Afrika kolonie Kenya reeds lang in beroering houdt, heeft er toe geleid een sterke vertegenwoordiging van Indiërs naar Londen te zenden, waar de regeering een poging zal doen om de tegenstrijdige inzichten te verzoenen, danwel partij zal kiezen voor eenige der opvattingen. In 't kort weergegeven vergen de Indiërs een gelijk recht tot immigratie in Kenya als de Britten en volkomen gelijkheid voor bruine en voor blanke immigranten. De Britsche planters stellen 't hunnerzijds voor alsof een dergelijke gelijkstelling onvermijdelijk moet leiden tot een achterstelling en verdringing van den blanken kolonist; Kenya zou daardoor een Indische- instede van een Britsche kolonie worden.

Behalve vertegenwoordigers en woordvoerders van de twee stroomingen uit Kenya zelf, zullen aan de officieele besprekingen deelnemen een deputatie van de Central Legislature van Britsch Indië, aan wier hoofd Rt. Hon. Mr. Sastri staat en die den bekwamen rechtsgeleerde Mr. C. F. Andrews tot haar leden telt, alsmede een vertegenwoordiging van de Imperial Indian Citizenship Association, die o.a. haar eigen voorzitter heeft meegezonden.

De Britsch Indiërs maken van deze Kenya-kwestie een toetssteen voor de oprechtheid van het besluit, door de Rijksconferentie in Juli 1921 genomen, waarbij 't beginsel van gelijk recht voor de burgers van 't groote Britsche rijk aanvaard is. De strijd wordt in gedachte meegevoerd door zeer velen, en de leuze: „Equality or separation", welke daarbij gaarne te pas wordt gebracht, wijst er op, dat minister burggraaf Peel hier nog met iets anders dan een plaatselijk geschil te doen heeft.

Zooals men weet, hebben Zuid-Afrika, Canada, Australië en de Fidchi-eilanden overigens ook alle hun Indiërs-immigratievraagstuk.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Candidaat-Gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.
Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling, onderafdeeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 16 tot 23 Mei 1923.

Nieuwe Leden.

A. W. IJzerman, Lid van de Tweede Kamer, Den Haag, Hazelaarstraat 79, ƒ 6.
J. M. Doeve, Hoofdverificateur, Den Haag, Beeklaan 336, ƒ 5.
Ds. Bartstra, Predikant te Zwartewaal (Z.-H.), ƒ 5.

Afschrijven.

G. E. Bierens de Haan, Amsterdam, Keizersgracht 525.
Leon Dake, Amsterdam, Valeriusstraat 296.

Adresveranderingen.

H. J. Duyvelaar, oud-O.-I. Ambtenaar, Teteringen, van: Koninginnestraat 22 naar: Ginnekenweg 39*a bis*.
Mevr. Wed. A. M. Hamming, Den Haag, van: De Perponcherstraat 71 naar: Weimarstraat 99.
Dr. S. W. van Hettinga Tromp, oud-Dir. Off. v. Gez. N.-I. L., Den Haag, van: Frankenslag 338 naar: Pension Quist, Stadhoudersplein 17.
H. C. Praasterink, Houtvester, Den Haag, van: Van Wede van Dijkveldstraat 9 naar: Vivienstraat 84.
G. L. J. de Senerpont Domis, Douane-ambtenaar, van: Den Haag, van Beuningenstraat 56, naar: Weltevreden, Hoofdbureau I. en U.
M. Duijster, Mil. Apoth. 1ste kl., van: Den Haag, Beeklaan 450, naar: Bandoeng, D. v. O.
C. Schultz, Ass.-Resident, van: Den Haag, Theresiastraat 103, naar: Weltevreden, Dep. v. B.B.
N. Wiesebron, Directeur Mulo, van: Den Haag, Koningsplein 1, naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
L. D. J. Reeser, Directeur H.B.S., van: Utrecht, Stadhouderslaan 26, naar: Semarang, Randoesari No. 2.
Th. Sorgdrager, Onderwijzer 1e kl., van: Poerwokerto naar: Weltevreden, Gang Halte Dierentuin 6.
H. Th. A. Merens, Tuinemployé, van s.f. Tasik Madoe, Halte Kemirie S.S., naar: s.f. Redjo Agoeng, Madioen.
Mr. F. C. L. Meijer, Voorzitter Landraad, van: Soemenep naar: Palembang.
D. F. Pronk, Controleur B. B., van: Medan naar: Krommе Englaan 11 te Bussum.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 4, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.
M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.
JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handelsrecht, van Boetzelaerlaan 174, Den Haag.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdeeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West", gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

____

De ondergeteekende,

____

Naam.

____

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren *f* 1,50, noenmaal *f* 0.75 en diner *f* 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

Over Bali en zijne bewoners.
Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is van 1 Mei 1923 af gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.